

IMPROVING THE MEMBERSHIP SYSTEM IN ECOLOGICAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Ravshanova Nargiza Norboevna,

an independent researcher at the Institute for Retraining and Advanced Training of Teachers and Specialists of Preschool Educational Institutions

Annotation:

This article provides information on the system of membership in the ecological education of preschool children.

Keywords:

Preschool education, environmental education, environment.

МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИ ЭКОЛОГИК ТАРБИЯЛАШДА УЗВИЙЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Мактабгача таълим ташкилотлари раҳар ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш институти мустақил изланувчи Равшанова Наргиза Норбоевна

Аннотация:

Ушбу мақолада мактабгача ёшдаги болаларни экологик тарбиялашда узвийлик тизими тўғрисида маълумотлар келтирилган.

Калит сўзлар:

мактабгача таълим, экологик таълим, атроф-мухит.

Мактабгача таълимда етакчи педагогик йўналишларидан бири бу болаларни атроф-олам, табиат ва экологик билимлар билан таништиришдир. Атрофимиздаги муҳитга нисбатан ҳурмат ва эҳтиёткорлик билан муносабатни ривожлантириш болалар ўртасида экологик маданиятни шакллантиришнинг муҳим таркибий қисмидир. Мактабгача ёшдаги болаларнинг экологик маданиятини ошириш ахлоқий фазилатларни тарбиялаш йўлидаги муҳим босқич ҳисобланади. Экологик таълим нима?

Экологик таълим боланинг ақлий, нутқий ва ҳиссий ривожланиш соҳаларини қамраб олади. Экологик таълим нафақат табиат гўзаллигини идрок этишни, балки уни англаш ва энг муҳими, уни ҳимоя қилиш бўйича фаол ҳаракатларни ҳам ўз ичига олади. Махсус жиҳозлардан фойдаланган ҳолда амалий машғулотлар ўсимликларни парвариш қилиш бўйича тажриба орттиришга имкон беради. Мактабгача ёшдаги болалар тирик табиатнинг барча жараёнларини шахсан кузатиши, ўз кузатувлари, ҳиссиётлари ва таассуротлари билан ўртоқлашиши мумкин.

Мамлакатимизда узлуксиз экологик таълимнинг бошланғич бўғини сифатида мактабгача таълим ташкилотларида олиб бориладиган экологик таълим-тарбиявий фаолият ҳисобланади. Мактабгача ёшдаги болалик даврида бола табиат ҳақида ҳиссий таассуротларни олади, табиатнинг турли шакллари ҳақида тасаввурлари шаклланади, яъни тарбияланувчиларда экологик тафаккур ва онгнинг асосий тамойиллари шаклланади, экологик маданиятнинг бошланғич элементлари куртак отади. Аммо бу жараён замонавий таълим технологиялари билан бойитилган ҳолда амалга оширилсагина самарали бўлишини таъкидлаймиз.

Мамлакатимизда экологик тарбиялашга қаратилган кўплаб дастурлар яратилганлигини эътироф этган ҳолда мактабгача ёшдаги болаларни экологик тарбиялашнинг мазмун-моҳияти

мунтазам равишда бойитилишининг аҳамияти беқиёс. Сабаби, болаларнинг экологик онгини ривожлантиришга қаратилган хатти-ҳаракатлар эрта ёшдан тарбияланувчиларда экологик маданият шаклланишига негиз бўлиб хизмат қилади.

Мактабгача таълим ташкилотларида табиат ҳақидаги билим ва унга нисбатан муносабатларнинг турли жиҳатларини ривожлантириш (эҳтиёткорлик билан она табиатга ғамхўрлик, атрофдаги гўзалликларни кўриш қобилияти ва бошқалар) жонсиз табиатни (сув, ҳаво, тупроқ ва бошқаларни) фарқлаш, ўсимликлар, ҳайвонлар, қушлар ва умуман жонзотлар ҳақидаги тушунчалар таркибида амалга оширилади. Экологик билимлар табиатга нисбатан муносабатни шакллантириш воситаси сифатида турли хил фаолиятларда намоён бўлади.

Экологик таълим – бу ўқитиш ва шахсни ривожлантиришнинг доимий жараёни, илмий ва амалий билимлар тизимини шакллантиришга қаратилган ва кўникмалар, хулқ-атвор ва фаолиятни таъминлайдиган атрофдаги ижтимоий ва табиий муҳитга масъулиятли муносабат ва масъулиятни таъминлайдиган шахснинг ажралмас хусусиятларидан бири сифатида шаклланишини таъминлайдиган тизим бўлмоғи лозим. Бунинг учун эса мактабгача таълим ташкилотлариданоқ болаларда экологик онгини ривожлантириш бугунги кун талабидир. Болаларнинг табиатга муносабатини яхшилаш бўйича тадбирлар жараёнида фақатгина атроф-оламга эмас, балки табиатга, ўзига нисбатан ижобий муносабат шаклланади.

Муҳими, экологик таълим жараёнида билим, ва кўникмаларни эгаллаш эмас, экологик маданият, хулқ-атвор асосларини шакллантиришга ҳисса қўшишдир. Бунда боланинг экологик онги аста-секин ривожланиб боради ва натижада табиатни идрок этишга муносабат, билим ва кўпинча бутун умр эсда қоладиган тажрибалар тўпланиб боради. Замонавий таълим тизими атроф-муҳитни мактабгача таълим босқичдан ўрганиш, интеллектуал, маънавий ва ахлоқий ривожланишнинг барча соҳаларига таъсир қилади деган тушунчани қўллаб қувватлайди. Давлатимиз томонидан экологик таълимга берилаётган кенг қамровли эътибор айнан мактабгача таълим ташкилотларидан бошлаб берилишининг мазмун-моҳияти беқиёсдир. Сабаби, бундай таълимий жараёнлар туфайли кузатувчанлик, сезгирлик шаклланади, табиатга бўлган муҳаббат кучаяди, ахлоқни тарбиялайди, атрофимиздаги ҳамма нарсани қадрлашга ёрдам беради.

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Экологик таълимни ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш” тўғрисидаги 2019 йил 27 майдаги 434-сонли қарори. .
2. Ўзбекистон Республикасининг илк ва мактабгача ёшдаги болалар ривожланишига қўйиладиган Давлат талаблари – Т.: 2018.
3. “Илк қадам” мактабгача таълим муассасасининг давлат ўқув дастури – Т.: 2018.